

به نام خدا

واکاوی مهمترین مسائل اجتماعی

شهر بوشهر

(الرح ملی گفتگوی خانواده)

اسماعیل حسام قدم

(دبیر انجمن ایرانی مطالعات فرهنگ، زبان و ادبیات استان بوشهر)

انجمن جامعه‌شناسی ایران
دفتر بوشهر

معاونت امور زنان و خانواده
ریاست جمهوری

*

طرح ملی گفتگوی خانواده؛ تفاهم نامه ای به شماره
 ۱۶۸۰۸۶ بین انجمن جامعه شناسی ایران و معاونت
 امور زنان و خانواده ریاست جمهوری می باشد که در ۵۰
 شهر ایران، توسط نمایندگان انجمن اجرا می شود.

*

سرشناسه	:	نام (قدم، اسماعیل، ۱۳۶۲ - نویسنده
عنوان و نام پدیدآور	:	واکری، مریم. مسائل اجتماعی شهر بوشهر: طرح ملی گفتگوی
	:	اسماعیل حسام مقدم [برای] معاونت امور زنان و خانواده
	:	ریاست جمهوری، انجمن جامعه‌شناسی ایران، دفتر بوشهر.
مشخصات نشر	:	دشتستان: هامون، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۱۰۰ص: رقعی
فروست	:	مجموعه طرح ملی گفتگوی خانواده-۳۲
شابک	:	۵-۸-۶۴۹۰-۶۳۲-۱۵۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	:	فیفا
موضوع	:	مسائل اجتماعی -- ایران -- بوشهر
موضوع	:	Social problems -- Iran -- Bushehr
موضوع	:	مسائل اجتماعی -- ایران -- بوشهر
موضوع	:	Social problems -- Iran -- Bushehr
شناسه افزوده	:	ایران. ریاست جمهوری. معاونت امور زنان و خانواده
شناسه افزوده	:	انجمن جامعه‌شناسی ایران. دفتر بوشهر
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۷ ح۵ / ۲ / ۶۷۰ HN
رده بندی دیویی	:	۳۶۱/۶۴۱۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۵۵-۸۹۸

مجموعه طرح ملی گفتگوی خانواده- ۲۲

باکای مهمترین مسائل اجتماعی
شهر بو شهر

امامعل حسام مقدم

نویسنده

زمستان ۹۷

۲۰ نسخه

۱۵۰۰ تومان

نشر هو شهر

گاند

چاپ اول

شمارگان

قیمت

طراحی هنری

چاپ و صحافی

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

دشتستان - انتشارات هامون نو

www.hamooniran.com

@hamooniran

* پیشگفتار

به نام آنکه جان را فکرت آموخت

جامه به ایران، همانند همه جوامعی که در معرض تغییرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی قرار گرفته اند، شالوده های زندگی گذشته اش دستخوش تغییر شده است و نظام های ارزشی و هنجاری دیروزش، قدرت و قوام و انتظام بخشی پیشین را ندارند. این تغییرات تمایز یافتگی ها و تفاوت های اجتماعی فرهنگی را افزایش داده و در مواردی به تضادها و شکاف های اجتماعی اقتصادی و فرهنگی موجود دامن زده و تعارض ها و شکاف های اجتماعی جدیدی را نیز ایجاد نموده است.

این دگرگونی ها و تعارض ها بر بانی ترین و دیرپاترین نهاد اجتماعی، یعنی نهاد خانواده هم اثری داشته و ساختار قدرت و روابط درونی و بیرونی خانواده را تحت تاثیر قرار داده است. به همین دلیل امروز در بسیاری از خانواده ها با مسائل و مشکلات فراوانی روبه رو هستیم که ترینش این است که در نظام تقسیم کار جنسیتی و والد-فرزندی در ترو و بی تروی خانه، ابهام هایی ایجاد شده است؛ و این ابهام های نقشی، در روابط اعضای خانواده اختلال ایجاد کرده است، به طوری که در مواردی؛ افراد انتقارات و تهورات یکدیگر را درک نمی کنند و از برقراری یک رابطه انسانی سازنده و مبتنی بر اعتماد ناتوانند؛ و اینها همه کیفیت زندگی اعضای خانواده را کاهش داده، موجب اختلال کار کردی هم شده است و در مواردی گسیختگی خانواده را در پی داشته است.

تفاوت ها، تعارض ها و شکاف هایی که در شرایط جدید و در اثر دگرگونی های اجتماعی و فرهنگی ایجاد شده است، لازم است به خوبی فهمیده شوند؛ صورت های عادی آنها که از اقتضائات جامعه جدید است به رسمیت

شناخته شود و اگر پیامدهای نامطلوبی دارند برای کاهش آنها چاره اندیشی شود. و اگر پدیده‌های غیر ضرور و قابل اجتنابی هستند، برای کاهش آنها چاره اندیشی و اقدام شود این کار مستلزم یک گفتگوی همه جانبه و فراگیر درون جامعه، درباره این مسائل و موضوعات است. گفتگویی که در مرحله اول صاحب نظران، فعالان مدنی و مدیران اجرایی و در مرحله دوم همه آحاد جامعه را در برگیرد.

با توجه به اینکه خانواده مهمترین و تاثیر گذارترین واحد اجتماعی است که کیفیت روابط و تعاملات درون آن، بر کیفیت کنش های اجتماعی و انسانی اعضا در بیرون از خانه هم اثر گذار است، این گفتگو می تواند با محوریت مسائل خانوادگی آغاز شود تا از خلال گفتگو درباره این واحد حیاتی اجتماعی، که ظرفیت زیادی، برای دامن زدن به گفتگوهای هم گرایانه دارد، مهارت های گفتگویی در گروه های درگیر در این گفتگو، و به تبع آن در سایر گروه های اجتماعی، افزایش یابد و ترغیب حال، از خلال این گفتگوها فهم مشترکی از مسائل و مشکلات نهادهای جامعه، و راه های کاهش آنها ایجاد شود و در درون جامعه منتشر شود.

بر مبنای مقدمه تحلیلی که در بالا بیان اشاره شد، انجمن جامعه شناسی ایران، «طرح ملی گفتگوی خانواده» را که به ابتکار معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری آغاز شده بود، تا مأموریت بسیار مثبت و ارزنده ارزیابی می کند به همین دلیل هیات مدیره انجمن، پیشنهاد معاونت برای همکاری در اجرای این طرح را پذیرفت و بر اساس تصمیم نهایی که بین دو طرف امضا شد، انجمن مسوولیت همکاری در اجرای این طرح در سطح ملی را پذیرفت و با استفاده از همه ظرفیت های دفاتر انجمن و اجتماع علمی جامعه شناسی در سراسر کشور، به اجرای این طرح همت گمارد. بر اساس برنامه توافق شده، قرار است در مراکز استان ها و برخی از شهر ها، مدیران دفاتر انجمن جامعه شناسی ایران (و در جاهایی که انجمن دفتر ندارد، یکی از دانش آموختگان علوم اجتماعی)، مسوولیت تسهیلگری برای برگزاری این گفتگوها را به عهده بگیرند. این تسهیلگران با همکاری مدیران

امور زنان و خانواده استان ها، از صاحب نظران و دانشگاهیان محلی، فعالان حوزه مدنی، رسانه ای و سازمان های مردم نهاد، و مدیران اجرایی دعوت می کنند تا در نشست به گفتگو درباره مسائل خانواده و دشواری های برآمده از تفاوت ها و اختلافات نسلی در آن منطقه بپردازند. در این نشست مهمترین مسائل و چالش ها مشخص می شوند و درباره راه های مواجهه با آنها چاره اندیشی می شود.

جای این طرح چند پیامد مثبت در بردارد که به شرح زیر به آنها اشاره می شود:

- تقویت دین ضرورت گفتگو درباره مسائل و مشکلات جامعه ایران و تلاش برای رسیدن به اجماع های برآمده از گفتگو کمک می کند، در سطح استانی شبکه ای از نخبگان را در ارتباط با یکی از موضوعات حیاتی جامعه ایران، یعنی خانواده، مناسبات نسلی، شناسایی و فعال می کند - تمرینی برای تعامل و همکاری جریان های مختلف فکری و گروه های مختلف اجتماعی است.

- تعامل و همکاری صاحب نظران دانشگاهی، فعالان حوزه عمومی و جامعه مدنی و رسانه ای، و مدیران دستگاه های اجرایی را که برای حل مسائل امروز جامعه ایران بسیار ضروری است، تمرین تسهیل می شود - اجتماع علمی جامعه شناسی و علوم اجتماعی و شبکه انجمن جامعه شناسی ایران را در سطح کشور فعال می کند و ارتباط جامعه شناسان مناطق مختلف با انجمن را تقویت می کند.

- زمینه ای برای بردن دانش اجتماعی به سمت جنبه های کاربردی، تمرکز بر مسائل بومی و منطقه ای است، و مجموعه ای ارزشمند از مسائل اجتماعی در ارتباط با مسائل محلی و منطقه ای ایجاد می کند که هم ارزش شناختی و علمی دارد و هم ارزش کاربردی.

برای تسهیل در بهرمندی دیگران از دستاوردهای این طرح، قرار شد اطلاعات و گزارش های مربوط به اجرای این طرح به صورت شفاف و به هنگام در سایت انجمن جامعه شناسی ایران منتشر شود. به همین دلیل صفحه مخصوص این طرح با آدرس:

* فهرست

* مقدمه ۱۵

- ۲۰ ۱- نگاهی به بوشهر
- ۲۳ ۲- وضعیت ابداعی - افتدای بوشهر
- ۴۱ ۳- فقر بینش اجتماعی توسعه در استان بوشهر

روش شناسی؛ مسئله یابی و سارکتی ۴۷

- ۴۹ انتخاب شرکت کنندگان: نمونه گیری های نظری و کارگاه (پرسان پرسان)
- ۵۵ دعوت از کارشناسان
- ۵۷ تدارک مقدمات و ملزومات کارگاه
- ۵۹ فرایند برگزاری کارگاه
- ۵۷ قوانین طلایی
- ۵۹ معرفی یک دقیقه ای و یخ شکنی
- ۵۹ مجالی برای شنیدن صدای کارشناسان؛ پرسش ها و ابهام های کارگاه
- ۶۲ توزیع کارت های مسئله و گروه بندی
- ۶۵ پیش نویس درخت مشکلات
- ۶۸ جدول T

۶۹	جدول ذهنی-عینی
۷۰	کارت های بینش جامعه شناختی
۷۱	گذار از مسئله اجتماعی به پویش اجتماعی
۷۲	برپایی نمایشگاه

یافته ها؛ مسائل اجتماعی، زمینه ها و پیامدها ۷۳

۷۵	فقر سادی
۸۱	فقر نسبی و حاکمیت پایدار برای زنان
۸۶	عدم آشنایی
۹۱	مادران ناکارآمد
۹۶	نابسامانی فردی و اجتماعی
۱۰۱	دگرگونی در نهاد خانواده
۱۰۶	طلاق
۱۱۱	فقر روابط بین فردی در خانواده
۱۱۶	جمع بندی

منابع و مأخذ ۱۱۹

مقدمه

مجری طرح گفتگوی ملی خانواده در بوشهر، همکاری دفتر امور زنان و خانواده استانداری بوشهر در قالب آخرین ملی گفتگو خانواده، کارگاه دو روزه مساله یابی مشارکتی نهاد خانواده در استان بوشهر را در روزهای دوشنبه و سه شنبه ۵ و ۶ آذرماه برگزار نمود. این دو کارگاه با حضور بیش از سی نفر از متخصصین عرصه علوم اجتماعی و روانشناسی و همچنین فعالان عرصه رسانه و NGO ها و کارشناسان دولتی و حقوقی در سالن اجتماعات خانه سازمانهای مردم نهاد بوشهر (واقع در بنیاد نخبگان استان بوشهر) برگزار کرد.